

Metszetek

Értékváltás, értékválság

Ézs 5,20a

Jaj azoknak, akik azt mondják, hogy a rossz jó...! Tudjuk, hogy múltunk erkölceit nem szabad megszépíteni, s azt is, hogy jelen világunk nem fertő. Azt azonban nem lehet nem észrevenni, hogy az ézsaiási „jó” ma az érénylista vége felé olvasható, a rossz pedig előretolakodott és csúcsértékké vált. Nem akarjuk a „bezzeg, a mi időnkben” öreges szólammal leiskolázni kortársainkat, nem azok sopánkodása ez, akiknek lelki tápláléka a nosztalgia, hanem olyan látélet, amit a Lélek végez el az Írás alapján.

Amikor az értékváltás megtörténik, amikor a bűnökből érényeket faragunk, van ugyan egy tompa lelkiismeret-furdalásunk, de hogy hamar elmúljk, kitalálunk új szavakat, kifejezéseket, s a bűnt „partiképpé” tesszük, vad bűnöket szelíd szavakba öltöztetünk, s a következmény az, hogy ami valamikor taszított, az most egyenesen vonz. Azt mondtuk: paráznság, ma „szabad szerelemnek” nevezzük. A férj és feleség megcsalja egymást, s ez már senkit sem háborít fel (leszámítva a műmegbotránkozásokat), mert ők kölcsönösen megadták egymás szabadságát. Az orgiákat elítéltük, de az „emelkedett hangulatú bulik” már jobban hangzanak. A „disznó részeg”-nél sokkal szalonképesebb a „megengedett magának egy pohárral többet”. Régen a káromkodás sértette a jóérzést és megfertőzte gyermekeinket, hogy aztán egyes hírközlő szervek megnyissák a trágárság csapját, mondván, hogy „a nép nyelvén beszélnek”. Ma fiataljaink (csak ők?) gyönyörködnek a szép és kívánatos testben, amit szüleink pornográfának neveztek. Egykor emberünk jogtalan jövedelemhez jutott (ismerjük még a „sáp” szavunkat?), ma összekötetései vannak.

Ézsaiás kortársa, Mikeás tudja, hogy még van olyan, aki ezt az erkölcsi züllést (és nyelvi romlást) nem fogadja el: Aki a legjobb közöttük, olyan, mint a túskebokor, a legbecsületesebb is olyan, mint a tövisbokor (Mik 7,4a). Csak remélhetjük, hogy Ézsaiás fájó jalkiáltása, mint próféta kritika, sohase fog elnémulni.

A szeretet kiúzi a félelmet

1Jn 4,18–19

Ellentmond itt János a mi szomorú tapasztalatunknak, hogy a félelem kiúzta belőlünk a szeretetet. El kellene jutnunk arra a boldogító bizonyosságra, hogy Istennek Jézus Krisztusban megmutatott szeretettette, valóban elvette félelmeinket.

A félelem: szorongás, ijesztgetés, bizonytalanság, gyanú, hatalom alá vettetés – válogasd ki ezekből azt, ami éppen most hatalmába kerített. Mít tanácsolhatunk ezek ellen? Talán azt, amit Jézus parancsol: Ne félj, csak *biggy!* (Mk 5,36) A félelem és a hit a billenő mérleg két serpenyőjében van, minél nagyobb az egyik, annál kisebb a másik. *Imádkozz!* Ezt tette Jézus is halálfélelmei között (Mk 14,32–36). Ez mind igaz, de itt

végző fokon nem az *én* hitemről, nem az *én* imádságomról van szó, mert János végig *Isten* szeretetéről beszél. Fiában megbizonyított szeretete engem felülről zuhatagként eláraszt, és kimossa belőlem a félelmet. A legnagyobbat is, mert itt arról van szó, hogy nekünk az ítélet napjától sem kell félnünk. Szomorú, hogy vannak kárhoyattal riasztó (szektás) prédikációk, amelyek félelmet keltenek a hallgatókban, pedig Isten éppen ezt akarja szeretetével kiűzni belőlünk. Szeretve vagyok – nem magyartalan ez a megfogalmazás, mert Isten szeretete új állapotba helyezett.

Annak az embernek, aki eddig szavaival, tetteivel félelmeket okozott embertársainak, most el kell indulnia, hogy a kapott szeretettel ezt kiűzze. A főnöknek a megfélémlített beosztott felé, a túl szigorú tanárnak a tőle rettegő diákja felé, a zsarnok férjnek, apának felesége, gyermeke felé.

Tudjuk, hogy mi keresztyének, a legjobb szándékunkkal sem fogjuk eltüntetni a világból a rettegést, féltreértést, gyanút, szorongást. De Isten nem is azt kéri tőlünk, hogy az egész világot változtassuk meg, hanem csak azt, hogy szeretetünkkel közvetlen környezetünket tegyük félelemmentessé, felszabadulttá.

Kislelkűség

4Móz 21,4–9

Amikor elzáródnak az utak magunk körül, mint a vándorló Izráel előtt, amikor nincs kenyér, és társ sincs, aki panaszunkat meghallgatná, csak egy utat látunk, amely felfelé nyílik meg: a *zúgolóadását*, vagy éppen a lázadását, a vezető Mózes és Isten ellen. Igaz, az egyfogásos manna nem az egyiptomi húsfaszekakban főtt (2Móz 16,3), nem volt ínycsenedel, de elégséges volt, mindennapi volt, mennyei volt. Csak szegyenkezve azonosíthatjuk magunkat a választott néppel, még akkor is, ha mindenhavi fizetésünket, nyugdíjunkt nagyon ki kell adagolni, hogy a mindennapival megteríthessük asztalunkat; még akkor is, ha elmarad a régi (egyiptomi?) harmadik fogás, még akkor is, ha másodkézből vásárolt, vagy mások által már levetett ruhákban csodáljuk a divatbábok és divatbábuk kollekció-bemutatóit. Mi, akik még emlékezhetünk a nem túl régi, negyven valahány éves múltunkra, azt szoktuk mondani, hogy szűkös, de bebiztosított, kiszámítható volt életünk. Miközben elfelejtjük, hogy mennyire hiányzott Egyiptomban a szabadság, és hogy távlattalanok voltunk. Sokszor fogyatkozó türelemmel (Károli: megkeseredett lélekkel, szó szerint: megcsontított lélekkel, mint 2Móz 6,9-ben) hibáztatjuk vezetőinket, és még Istent is. Pedig az Ő kezének vezetésével Izráel szabaddá vált és célt láthatott maga előtt: az ígért földjét.

De van egy másik út is „felfelé”, az *imádságé*. Tudom, milyen nehéz valóságos vagy vélt szükségünkben a szemrehányás, lázadás helyett a bűnbánat szavait kimondani: vétkeztünk! Pedig csak így lehet folytatni az utat a megígért örök haza felé.

Ezt az ószövetségi történetet Jn 3,14–17 irányítja. Az Emberfiának fel kell emelnie, hogy ha valaki hisz benne, el ne vesszen, hanem üdvösséget nyerjen. Ő nyitotta

meg a menny és a föld közötti utat, hogy ezen eljusson imádságunk az örök élet felé vezető mennyei Atyához.

Historia *Dei* est magistra vitae

Zsolt 78,5a

Isten „*intelmeket írt Jákób elé, tanítást adott Izráelnek...*” Keresztyén írásmagyarázóként nem beszélünk mellé, ha a zsoltár bevezetőjében a kétszer is olvasható törvény, tanítás (Tóra) helyett *igét* mondunk. A következőkben végig arról van szó, hogy Isten Igéje mint szó és tett hogyan határozta meg a történelmet: Izráélet és az egész világot, hogy az utódok ebből a tankönyvből ismerjék meg önmagukat, és készüljenek jövőjükre.

A történelmet szabad Isten élő és ható igéjeként (Zsid 4,12) megértenünk, s most, a reformációra emlékezve, kötelességünk is. Isten Igéje *világteremtő* (Zsolt 136,5; Zsid 11,3), megszólalt a Sínai-hegyen és megszületett Izráel *népe* (2Móz 19,5–6), az Ige testté lett és elközelitett a *mennyek országa* (Mt 4,17). Ez az ige volt jelen, amikor ezer évvel ezelőtt *keresztyének* lettünk, s *református egyházunk* több mint 450 éves múltjára is úgy tekinthetünk, mint amelyben Isten „felállított” (Károli szó szerinti fordítása) törvénye, azaz igéje által munkálkodott.

Izráel megmaradása nem a környező hatalmasságoktól függött, hanem attól, mennyire tudott a Tóra mellett megmaradni. Erdélyi népünk, református egyházunk a diktátumok és a diktatúrák sodrásában és présében megmaradt; a hazai és európai parlamentek nemegyszer káros döntéseinek ki voltunk ugyan szolgáltatva, de tudnunk kell, hogy történelmünk alakulását Isten fenti döntése és a lent felállított ige határozta meg. Lelkipásztoraink bizony sokszor az ige „tőkéjét” a szavak aprópénzére váltották, de Isten gondoskodott, hogy emberi szavakból újból megtartó igét teremtsen.

Történelmünk Isten történelme, s mint ilyen, a jövőre néző tanítómester. Az apák pedig felelősek, hogy ezt az átvett tanítást továbbadják a fiaknak. Nem magáért az okításért, hanem hogy minden nemzedék Istenbe vesse bizalmát, hogy ne felejtse el nagy tetteit és tartsa meg parancsolatait (6–7. v.).

Színhagyomány

Zsolt 78,1–7

Édesapám, kik voltak a mi őseink? – kérdi a gyermek. Összeállítottam családfánkat, leírtam, itt van, olvasd! – felel a szülő. A tanuló figyel (?) a történelemórán, a múltból több érdekli, mint amit az órán hall. A tanár leküldi a könyvtárba. A diáktárs ajánlja az internetet, hiszen onnan mindent meg lehet tudni.

Ez a zsoltár már az írásosság korában keletkezett, de ezzel nem szűnt meg a szóbeliség. Izráel tanítója, Ászáf elmondja Isten nagyságos dolgait, s szellemi, lelki utódait kötelezi, hogy ezeket továbbadják. Egykor a családban nem volt semmilyen írásos jegyzék, a múlt átadása szájhagyomány útján történt, erre utal itt a háromszor előforduló *elbeszélni* kifejezés. Elismerve az írásosságnak, a könyveknek, az elektronikus kommunikációnak hasznát, előnyeit, a személyes közlésről nem szabad lemondanunk. Az élő kommunikációt, a beszélgetést nem lehet mással helyettesíteni, mert így az átadás nemcsak szóról szóra, nemcsak eszből észbe történik, hanem szemtől szembe, mozdulattal kísérve, élményként elmesélve, hogy a fiakban is élménnyé váljék a megélt múlt.

Isten folyamatosan szólt gyermekeihez: nemcsak az Írásban rögzített igéje által, hanem csodás történeti tetteiben, amelyekről itt a zsoltáros végig bizonyosságot tesz, és kötelez, hogy ezeket az apák, a tanítók továbbadják személyes bizonyosságtételben. Aki elfelejti múltját, nem érdemli meg jövőjét – ezt a szólást mi, hívők így fogalmazzuk át: aki nem látja meg egyháza, népe történelmében Isten igéjének élő és ható erejét, annak csak az marad, hogy számítógéppel állítson fel legsötétebb színekkel megfestett futurológiai képeket.

A zsoltáros bízik abban – sokszor velünk ellentétben –, hogy egyáltalán lesz jövő nemzedék, s a bevezető versek utolsó célhatározós mondatrészei rájuk néznek: hogy Istenbe vessék bizalmukat, hogy ne felejtsek tetteit, hogy tartsák meg parancsolatait. Emberileg szólva, ez jövőnk záloga.

Íme, az ember!

Zsolt 8

Eljött, vagy csak el fog jönni az idő, amikor nem mellveregetve beszélünk az ember *nagyságáról*, mert hát zavar a maghasadás szörnyszülöttje, az atombomba, mert a génebérszet eredményei ámulatba ejtenek, miközben a rák ellenszerének előállításával adósok vagyunk. Milyen *kicsi* az ember a demográfiai malomban, élete elhanyagolható mennyiség, amikor ki van szolgáltatva egy fanatikus terrorista gyűlöletének. Bizony, milyen sokszor elhalkul ujjongásunk.

A hívő ember Isten világában keresi helyét és értékét, s egy különös hierarchiát fedezhet fel: Isten, ember, természet.

A zsoltáros az ember felől néz fel Istenre. Elnémul az őt körülvevő élővilág és az őt boltozatként betakaró csillagvilág láttán, amelyek mind Isten nagyságát hirdetik. Ilyen gyermeki szemlélettel *alázatosan* el kell mondania: *milyen kicsi az ember!* De tudja, hogy Isten azt a világot, amely őt körülveszi, lába alá vetette, úrrá tette őt keze minden munkáján. Fel kell ismernünk, hogy annak az élő és a holt világnak vagyunk az urai, amelyet Isten teremtett, és azt, hogy mindennek, amit ezért a világeért tehetünk, csak megbízott urai vagyunk. Ha ezt a sáfárságot *felelősen* végezzük, felkiálthatunk: *milyen nagy az ember!*

Kicsiny és nagy mivoltunkról a zsoldáros másképpen is beszél. Leheletnyi életünk, törékeny testünk, por létünk szinte megsemmisül a sokmilliárdnyi lakótársunk forgatagában. De ez az atomnyi ember naggyá válhat, és nagynak érezheti is magát, mert Isten *törődik vele, gondja van rá.*

Íme, az ember! Milyen kicsi az ember, Akit Pilátus bemutat, milyen nagy az, Aki feltámadt, és Akinek adatott minden hatalom mennyen és földön.

Egy

5Móz 6,4

Halld Izráel: Az Úr, a mi Istenünk egy (egyedüli, új fordítás) Úr! Az „egyedüli” értelmezhető, értelmezendő is, s az Ószövetség tanúi ennek elismertetéséért küzdöttek: nincs más, idegen isten, bálvány, „úgynevezett isten” (1Kor 8,5–6). De az „egy” olyan rejtély, mint Isten úri kijelentése, a „Vagyok, aki vagyok”, sőt, mint a Szentháromságtan, amely a titkok titka marad.

Izráel ősi hitvallása az Egyről nemcsak egyszerűen egy monoteista vallás magmondata, hanem olyan *tudat* megfogalmazása, amely egész *létét* meghatározta. Az egy Úrnak csak egy népe van, ennek a népnek csak egy országa lehet, templom is csak egy van. Ezt a Jordán sem vághatja ketté, a Salamon utáni szakadás ugyan Júda és Izráel számára más-más útírányt jelentett, de az ország egységéről Izráel fiai nem mondtak – egész a mai napig.

A keresztyénség egysége nem valósítható meg úgy, ahogyan létrejött Izráel állama, mert ez nem geopolitikai kérdés, hanem lelki, aminek az alapja az Egyhez tartozás tudata. Igen, határok választanak el egymástól, mert a Jordánon innen és túl élünk; más és más nyelven beszélünk, mint a mai soknyelvű Izráel; kegyességi csoportjaink vannak, éppúgy, mint az egypár milliányi lakosú zsidó államban.

De az egy Úr Lelkének indításával el kell indulnunk gondolatban, a hit megvallásával és életgyakorlatunkban az egység felé. Hogy többé ne beszélhessünk egyházakról (a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata), hogy a kegyesek és kevésbé kegyesek ne „tudják ki” egymást az egyházból, hogy omoljanak le a falak az egyház és a teológia, az Erdélyi és a Királyhágómelléki Egyházkerület között.

Legyen számunkra példa Izráel állama megalakulásának (1948. május 14. = 5708. Ijár hó 5.) évfordulója, de a kötelezés most, Szentháromság vasárnapján jöjjön onnan felülről, attól, aki Egy és Egyetlen.

A tévedők igaza

Jn 12,12–19

A negyedik evangélium azzal kezdődik, hogy Nátánáel felismeri Jézusban Izráel királyát (1,49), majd a végén Jézus önmagáról mondja: király vagyok (18,37). Virágvasárnapon a Jézus elé menő (12,13), majd az őt követő (12,19) sokaság királyként üdvözlí őt. Azért, mert csodát vár tőle, mint a kenyerek megsokasítása után – de Jézus félrevonul (6,15); azért, mert látta vagy hallotta Lázár feltámasztását (12,17–18) –, de Jézus nem válaszol az üdvözlésre.

Húsvétkor majd megtelnek templomaink. Ott lesz a tanítványi gyülekezet, amely tudja, hogy miért hozsannázik. De különben? Nézegetjük egymás már-már ismeretlen arcát, gondolatban megkérdezzük mindegyiktől, hogy miért is van ma itt. (Magunkat megkérdeztük?) Nyilván, felmérést nem végzünk, de azért tudva tudjuk, hogy lelkileg sokrétű ez a gyülekezet. Elég sok ünnepi keresztyén ül a padokban, ez az egy (három?) alkalom hozzátartozik évi naptárukhoz. Egypár csodaváró is van, akik, miután lemondtak az orvosokról, vagy arról, hogy elmúljon a gazdasági válság, onnan felülről várják a megoldást. A kíváncsiak és a „hátha-hívők” eljöttek, mert szerintük sohasem lehet tudni, talán Jézus mégis halottakat feltámasztó király, talán van feltámadás, hát ők miért maradnának ki belőle.

A zsidók tévedtek, amikor Jézusban politikai vezért láttak, nem tudták, hogy országa nem e világból való (18,36), de igazat mondtak, mert ő valóban király.

A nagyon sokrétű, más és más indítású templomi gyülekezet fölött nem szabad ítéleznünk, sőt örvidenünk kell, hogy itt vannak azok, akiket nem is vártunk, hiszen így vagy úgy, ez az igehallgató gyülekezet, és talán a virágvasárnap vegyes sokaságból születik meg a pünkösdi háromezer.

Nonkonformizmus

1Pt 1,14–16; 4,4

Péter apostol címzettjei a most született csecsemők (2,2), gyermekek (1,14), fiatal keresztyének, akik még mindig két életforma, a világi és a szent között vannak, és ilyen helyzetben kell dönteniük (1,15–16). A levél több értelme közül emeljük ki kettőt: ne igazodjatok korábbi vágyaitokhoz (1,14) és ne rohanjatok együtt azokkal a pogányokkal (4,3–4)! Aki többször mondja, hogy „azért se...”, az gyanús a társadalom szemében, a nonkonformista megvetésre számíthat a világ részéről.

Gyülekezeteink fiataljai szeretnének elszakadni az egyházi kötöttségektől, ők más „hangszerelésben” akarnak keresztyének lenni, *nem igazodnak* az atyák „őskeresztyének” nevezett formáihoz (az eredetiben szkéma olvasható).

A „legyünk mások” fiatalos jelszó, és ez el is fogadható, ha még hevesebben tör elő akkor, amikor ez a „más” a korábbi bűnökre vonatkozik. Ha vérükben vagy génjeikben van az ellenzékieskedés, ha az „azért sem” gondolkozás a szentség érdekében történik, üdvözlünk kell az egyházban ezt a nonkonformizmust. Sajnos, ma még a keresztyének között is keresni kell azt, aki visszautasítja a házasságon kívüli, és a házasság előtti nemi életet, aki nemet mond a második pohár italra, aki lebeszéli társát arról, hogy pornóképekkel szerezzen magának izgalmakat – Péter ilyen förtelmességektől óvja a gyülekezetet.

Előző pogány életükre és az őket most is körülvevő világ (a világ förtelmei 2Pt 2,20) erkölcstelenségeire mondja, hogy a fiatal keresztyének *ne rohanjanak velük együtt* a kicsapongásnak ugyanabba a posványába. Különösen a hitükben még meg nem erősödött keresztyéneknek kell számolniuk azzal, hogy csodabogaraknak tekintik őket, olyanoknak, mint akik lemaradtak valamiről ebben a „szabaddá” vált világban (4,4). A nonkonformizmus nem csupán nemet jelent egy (bűnös) fennálló rend ellen, hanem főleg azt, hogy életünknek van mértéke, és ez a keresztyén ember célja is: szentek legyetek, mert Isten szent (1,16).

Ranglétra

Mt 18,1–4

Amíg a tanítványok a Mesterhez mérik magukat, nem kérdéses, hogy ki a nagyobb. Jézus mellett nincsenek nagyok, még kicsik sem, elveszti érvényét a hierarchia. De a tanítványok függetlenítik magukat az egyedül indokolt összehasonlítási alaptól, most önmagukban vannak, egymással vitatkoznak az úton (Mk 9,34), s ekkor egyszer csak fel kell tenni a kérdést: ki nagyobb közöttük? (Lk 9,46) S még torzabbnak tűnik az a gondolkozás, hogy a földi nagyságot át akarják örökíteni a mennyek országába (Mt 18,1).

Amikor a tanítványok gyülekezetében beszélünk erről, elveszük a kérdés élét azzal, hogy igenis, a szolgálatban van különbség közöttünk, és azzal, hogy közigazgatási felsőbbbségnek kell lennie az egyházban. Ez különben így is van. De itt általános emberi nagyságról van szó, s a baj az, hogy a szolgálati méltóság és az adminisztrációs hatalom külső ruhájába öltöztetjük magát az embert. Talán nem is arról van szó, hogy az ilyen nagyságot ők maguk igénylik, hanem inkább arról, hogy ezt mi tulajdonítjuk nekik.

Amikor a Főről leszakadnak a tagok, akkor az emberi nagyság keresése pogány kérdéssé válik, s az intelleum mindenki felé szól: ne így legyen közöttetek! (Mt 20,25–26)

Jézus egy kisgyermekkel szégyeníti meg a rangkóros tanítványokat. Máté szerint úgy, hogy *közéjük* állítja, és azt mondja, hogy ilyeneké a mennyek országa (Mt 18,2, vö. Mk 10,15), Lukács úgy látja ezt a jelenetet, hogy Jézus *maga mellé* állítja őt (9,47).

Azoknak, akik az emberi ranglétra legfelső fokán érzik magukat, meg kell tanulniuk a legkisebb *gyermekig* alászállni, akik pedig ámulva néznek az egyházi hierarchia magasságába, meg kell látniuk, hogy ott „fenn” egyedül a *Fő* van.

Kár és szemét

Fil 3,4b–8

A keresztyénség nemcsak akkor nehéz, ha bűnökről, hanem akkor is, ha erényeknek tartott értékekről kell lemondani. Pál ezt teszi. Húsz év múlva is kárnak és szemétnek ítéli azt, amire egykor büszke volt: körümeteltségét, a törvényben követelt igazsága tekintetében feddhetetlenségét, farizeus mivoltát. Mindezt a Krisztusban megnyert igazságért teszi (3,9).

Megtörténhet, hogy keresztyénségünk csak azt jelenti, hogy beleszülettünk a református egyházba, hogy előszámáljuk érdemeinket, mint tette a templomban a példázatbeli farizeus (Lk 18,11–12), hogy hivalkodunk azzal, hogy fenntartói járulékot fizetünk, hogy (kell, nem kell, de) még böjtölünk is..., mert amikor vélt érdemeket sorolunk fel, bőbeszédűvé válunk. De ha csak ezekre tudunk hivatkozni, egyáltalán, ha hivatkozunk Isten előtt valamire, akkor még csak öntelt farizeusok vagyunk. Pedig tudjuk, mit kell tennünk: öngazságunk keresése helyett a Krisztusban megnyert igazsággal, a tehermentesített lelkiismeret szabadságával és könnyedségével kell elindulnunk, hogy elvegyük elhívásunk jutalmát (3,14).

Szabad arról is beszélünk, ami mégis *megmarad*. Pál Krisztusban van (máshol gyakori kifejezés), nem bizakodik többé testben, lélekben szolgál (3,3–4), mert új élettartalmat és -cél-t nyert. De alkatilag (ma úgy mondanók: pszichikailag) megmaradt a régi Saulusnak, hiszen az, aki egykor üldözte a keresztyéneket, most a legbuzgóbb misszionárius.

S még valami abból a régi életből. Nem tartja érdemnek zsidó mivoltát, de *nem is tagadja meg*. Szívszorító, ahogyan zsidó testvérei miatt átokká kíván lenni, s könyörög, hogy azok is üdvözüljenek (Róm 9,1–5; 10,1). Isten nem kéri, hogy tagadjuk meg magyarságunkat, de arra indít, hogy elsősorban a mieinket nyerjük meg Krisztusnak, s ez azt is jelenti, hogy temetessük el (gödört áss, és takard be, ami elment tőled, 5Móz 23,14) azt, ami életünkben kár és szemét.

Az én szegényem

Lk 16,19–21

Néma állókép. Nem történik semmi: a gazdag fényes lakomát rendez, Lázár fekélyekkel telve előtte fekszik. Először arra gondolunk, hogy a gazdag nem mi vagyunk,

mások dobják kukáikba a még fogyasztható morzsákat, mások költenek kutyaeledelre, mások cserélik ki négyéves, sokhengeres kocsijukat. És mások, távoliak, a szomáliaiak, az éhségtől összeaszott testű öregek, a nagykorúságig soha el nem jutó, pókhasú gyermekek, a vízért sorban állók. Fotelből, sörünket iszogatva nézzük a képernyőre behívott, kettészakadt világunk fenti képeit, s köztes helyzetünkkel megnyugtadjuk öt percre felbolygatott lelkiismeretünket, hiszen nem vagyunk se gazdagok, se szegények.

Lázár nem lázad, nem tiltakozik, nem vonul fel, ő az asztal alatt csak *van*, közben nevében hordja ráutaltságát (Isten segít). Pedig mi tudjuk, hogy Isten szeretete kinyújtott karjának a meghosszabbítása vagyunk, s néha (karácsonykor?) ki is megyünk a csengetésre, hogy morzsáinkkal megörvendeztessünk egy-egy Lázárt. Jól tesszük, de a kapu túl távol van asztalunktól ahhoz, hogy behívjuk közös vacsorára. S mert az a gond, hogy ők már nem is akarnak bejönni, ezért igazi keresztyén feladat az lenne, hogy lelkileg emeljük magunkhoz.

Nem igaz, hogy Lázár túl távol van tőlem. Közel van, és Isten éppen reám bízta, ő az én szegényem, csak meg kell keresnem, és fel kell emelnem magamhoz. Nem túl régen adventi koszorú mellé egy rövid felhívást is kaptam. A szöveg most is érvényes: „Keresünk egy embert, egyet a hatmilliárdból, mindegy, hogy mekkora a takarékbetéteje, és kocsijának a típusa is mellékes. Érdekes munkakört ajánlunk, és embertelenül sokat kívánunk: hallgasson többet, mint beszéljen, értsen meg többet, mint ítéljen, perlekedés helyett segítsen. Keresünk egy embert! Hálánkat nem garantáljuk. Ha úgy érzi, alkalmas erre a munkára, jelentkezék, milyen gyorsan csak lehet – a legközelebbi embertestvérnél.”

Miért álltok az ég felé nézve?

ApCsel 1,9–12

A tanítványok tehetetlenül néznek felfelé, az eltávozó Jézus irányába, s talán el is felejtkeznek arról, hogy küldetésük van a föld végső határáig (1,8). Félreértették Jézust? Cserbenhagyta őket? Ezután csak három év tapasztalataiból kell erőt meríteniük? Ma pedig...

Ott vannak az Olajfák hegyén azok, akik *belső átéléssel* próbálnak valamilyen misztikus kapcsolatot visszaállítani Jézussal. A mennyei Krisztusra szükségük van, s úgy gondolják, meditációk révén közel kerülnek hozzá. Még az „igehirdető” két fehér ruhás férfiről is megfejtkeznek, fontos, hogy ők maguk, egyenként egy évig érő piramis alapján átéljék a csúcson levő Urat.

Akik pedig már meguntak felfelé nézni, azok visszatekintenek a történeti Jézusra, akiről hiteles képet próbálnak összerakni. *Történész*i alapossággal dolgoznak, s olyan mozaikkép kerül ki kezükből, ami végül is múzeumok alagsorának raktárában fog porosodni, mert hát új képfestők születnek.

Az előbbieknél talán többen vannak olyanok, akik úgy érzik, hogy életükből *végképp eltűnt* a nagy horderejű prédikátor, aki valamikor őket megszólította, a csodadoktor, akinek visszanyert egészségüket köszönhetik. Igen, van Isten, vallják továbbra is, de már nincs róla személyes tapasztalatuk. Az emmausiak szerint gondolkoznak: pedig mi abban reménykedtünk... (Lk 24,21).

Ezek mind – és bizonyára sokan mások – magányos tanítványok, akik nem a mennybe, csak az *égre* tekintenek. Tehetetlenségükben még sincsenek magukra hagyatva. Szemlélődésükből felrázza őket két fehér ruhás férfi, s ezek arról beszélnek, Aki szemük láttára fog visszajönni a *mennyből*. Addig érvényes a missziói parancs, ők pedig elindulnak az útra, amelynek első szakasza egypár száz méter csupán, az Olajfák hegyétől Jeruzsálemig, mert ott van a helyük a százhusz tagú imádkozó, Szentlelket váró *gyülekezetben*.

A Lélek erőterében

Róm 8,12–16

A keresztyénség nemcsak azt jelenti, hogy az ember az Isten szerinti és a világ szerinti életforma között vívódik, hanem annak a tudatát és elfogadását, hogy ez a kettő benne van, a küzdőtér ő maga.

Isten elküldte Szentlelkét, és ebben a testünk (ösztöneink, kívánságaink) elleni harcban nem hagy magunkra, Jézus Krisztus által kiváltott a három nagy ellenség, a bűn, a törvény és a halál szolgaságából (8,2), besodort (pneuma = lélek, szél) az ő erőterébe és megindít a lelki élet útján. Akit ő megérintett, és aki elfogadja a Lelket, azt ő bevezeti családjába, ahol már nem vagyunk a test szolgálói, adósai, de Isten rabszolgái sem, mert fiakká, gyermekekké lettünk, s így szólíthatjuk meg őt: Atyánk. Nem vagyunk kiszolgáltatva a bűnnek, a törvénynek és a halálnak, mert Isten Lelke kivezérel a szolgaságból a szabadságba, a félelemből a bizalomba, a halálból a feltámadásra és az életre (8,11). Erről meg akar győzni minket, hogy Vele együtt a mi lelkünk is elfogadja az új élet ajándékát. Ez a Krisztusban, a Fiúban megnyert fiúság olyan új helyzet, állapot, amelyben Pál most már nem is azt mondja, hogy ne *legyetek*, hanem azt, hogy nem *vagytok* a test adósai.

De akkor mit jelent az, hogy testiségem, ösztöneim ellen kell küzdenem? Azt, hogy ezt a harcot a bűn ellen nem a szolgál, hanem a Lélek erejével a fiú vívja.

Ahol az Úr Lelke, ott a szabadság (2Kor 3,17), s ez arra vonatkozik, hogy Isten Lelkének vezetésével, az ő családtagjaként keresztyénségem nem szolgálai *kötelesség*, hanem gyermeki *lekötöttség*.

A morzsa

Lk 9,10–17

Ma alig van olyan államháztartás, amely ne deficittel dolgozna, és amikor erről hallunk, kis családi költségvetésünk jut eszünkbe. Öt kenyérünk és két halunk silány fedezete szükségleteinknek. Többször is gondolnunk kell azokra, akik tőlünk távol vagy hozzánk közel, valóban a létminimum alá kerültek, de most, újkenyéri hálaadó ünnepen magunkkal, a mi mindennapi kenyérünkkel törődünk. S ha már nem tudunk igényeink szerint *gondoskodni* magunkról, tanuljunk meg Jézus szerint *gondolkozni*.

A tanítványok szeme előtt öt kenyér és két hal van, s az ötezer éhes ember láttán tehetetlenségükről *panaszkodnak*. Emberileg indokolt, hogy pár száz lejnyi nyugdíjunkt a gázszámlához mérjük, s az is érthető, hogy türelmetlenül, oda se figyelve másokra, várjuk, hogy társunk kipanaszolja magát, hogy végre belekezdhessünk saját sirámainkba. Jézus a mennybe emeli tekintetét, és *hálát ad a kevés eledelért*.

Imádsága, hálaadása nem zárja ki a cselekvést, Jézus *megszegi a kenyereket, és kiosztja* az éhezőknek. Talán beindul keresztyénségünk, s a sokból, feleslegesebből juttatunk szűkölködő embertársainknak, de a kevés kiosztása csak nagyon ritka erényünk. Fogyó tartalékainkat méricskéljük, ezzel együtt fogyatkozik hitünk és bizalmunk abban, Aki a mindennapit eddig is kirendelte. Elfelejtkezünk arról, hogy a kevés kiosztása és a maradék nem csupán a kevésből adakozó és a kevésre rászoruló kérdése, hanem elsősorban a gondviselő Atyánké.

A megmaradó tizenkét kosárnyi morzsát a tanítványoknak *össze kell gyűjteniük*. Az evangélisták ezzel a csoda nagyságát szemléltetik, de számunkra üzenet az is, hogy Isten ajándékát nem szabad elfecsérelni, hogy a morzsákra valakinek szüksége lesz. Bodelschwing Bételben egykor „morzsagyűjtést” rendelt el, összeszedette a házaktól a maradékot. Jézus nemcsak csodatevő, aki ma is megteríti asztalunkat, törődik az „apóroságokkal”, mert ő gondoskodó házigazdánk is.